

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ՆՈՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ 7

ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍԱՄՅԱԿ

ՆՅՈՒԹԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՓՈՐՁԱԳԵՏ ՍԵՎԱԴԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

2021 թ.

ԹԵՄԱՏԻԿ ՊԼԱՆ
7-րդ դասարան, 1-ին կիսամյակ
Միջին դպրոցում կերպարվեստի դասավանդման հիմնական նպատակներն են.

Օգնել սովորողներին՝

- Ճանաչել ստեղծագործական տարրեր ժանրեր և ոճեր, արվեստի միջոցով ստեղծագործաբար արտահայտել սեփական գաղափարները:
- Ճանաչել տարրեր ժամանակաշրջանների, ազգերի և մշակութային-գաղափարային խմբերի արժեքները, բացատրել դրանց ազդեցությունն ու արտացոլումը տեղական և համաշխարհային մշակույթի մեջ:
- Ճանաչել և արժեքորել ազգային մշակույթը, նյութական և ոչ նյութական ժառանգությունը, դրա առանձնահատկությունները և ներդրումը համաշխարհային մշակույթի մեջ:
- Մեկնաբանել և վերլուծել սեփական զգացմունքները, ցանկությունները, կարիքները, նպատակները, սեփական յուրահատկություններն ու հակումները:
- Իրականացնել չափումներ, կատարել մոտավոր ու ճշգրիտ հաշվարկներ և գնահատել արդյունքները՝ ընտրելով և օգտագործելով համապատասխան հասկացություններ, սկզբունքներ, նյութեր և սարքավորումներ:
- Կերպարվեստ ուսումնասիրելիս կիրառել երկրաչափական պատկերների և մարմինների մասին գիտելիքները:
- Նկարագրել տարրեր ժամանակաշրջանների բնական միջավայրի, հասարակական, տնտեսական, քաղաքական և մշակութային զարգացումների փոխկապակցվածությունը:
- Վերլուծել, գնահատել և առաջարկել դասակարգման չափանիշներ՝ ելնելով խնդրի պահանջից:
- Կիրառել բնագիտական առարկաներից ստացված հիմնարար գիտելիքները բնության և տիեզերքի օբյեկտների նկարագրության, երևոյթների և դրանց փոխադարձ կապերի բացատրության, ֆիզիկական մոդելավորման և խնդիրների լուծման համար:
- Ներկայացնել գիտության և տեխնոլոգիական նվաճումների կիրառության հավանական ազդեցությունը բնության, մարդու և հասարակության վրա:
- Դրսուրել պատասխանատու վարքագիծ բնական ռեսուրսները ոացիոնալ օգտագործելու և շրջակա միջավայրը պահպանելու գործում:
- Կիրառել տեքստային և գրաֆիկական խմբագրիչներ, կարողանալ մշակել տվյալներ օգտագործելով անհրաժեշտ թվային գործիքներ և ծրագրեր:
- Ուղիղների հետ համատեղ կամ ինքնուրույն մշակել և իրականացնել նախագծեր:

- Գտնել և օգտագործել տեղեկույթ տարբեր աղբյուրներից, որոշել և բնութագրել աղբյուրի արժանահավատությունը և դրանք օգտագործելիս կատարել հղումներ:
- Արտահայտել, հիմնավորել և պաշտպանիել սեփական տեսակետը և դիրքորոշումը:

Զնավորել՝

- Հետազոտելու, փորձարկելու, տարբեր գործիքակազմեր համադրելու կարողություն:
- Տարբեր ծևաչափերով արդյունավետ համագործակցելու և հաղորդակցվելու լսելու, և այլ մարդկանց տեսակետներին և գաղափարներին հարգանքով վերաբերվելու կարողություններ:
- Մշակութային ընկալման և արժեքորման, արվեստի որոշ տեսակներում ստեղծագործական աշխատանքներ կատարելու ունակություններ և հմտություններ դրսևորելու կարողություններ:

Վերջնարդյունքներ.

- Օգտագործել տարբեր նյութեր, մոտեցումներ՝ ստեղծագոր–ծական աշխատանքներ ստանալու համար /2D, 3D/:
- Պատրաստել արվեստի եզրույթների բառարան:
- Պատրաստել պաստառներ՝ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ:
- Կատարել աշխատանքներ՝ օգտագործելով կերպարվեստի տարրերը՝ հորիզոնի գիծ, լուս ու ստվեր, համաչափություն, հակադրություն, շարժում, ազդեցություն
- Ստեղծել երկչափ և եռաչափ իրատեսական արվեստի աշխատանքներ:
- Ստեղծել երկչափ և եռաչափ վերացական/երևակայական աշխատանքներ:
- Կիրառել դիզայնի սկզբունքները Առաջարկվող գործունեության ծերերում /արդյունաբերական գրաֆիկա/:
- Վերլուծել իր և ընկերների աշխատանքները բոլոր մանրամասներով:
- Դասակարգել կերպարվեստի տեսակները, ժանրերը:
- Քննարկել արվեստի ստեղծագործությունը:
- Ցույց տալ աշխատանքների ուժեղ և թույլ կողմերը:
- Գնահատել ստեղծագործություններն ըստ չափանիշների:
- Ներկայացնել արվեստի դերը առօրյայում:
- Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները:
- Ներկայացնել արվեստի ստեղծագործությունների նշանա–կու–թյունը պատմության տեսանկյունից:
- Ընտրել ստեղծագործություններ ցուցադրման համար և աշխատել խմբով ցուցահանդես կազմակերպելու նպատակով:

- Առաջարկել խմբային և անհատական ցուցադրությունների հետաքրքիր տարրերակներ:
- Առաջարկել նախագծեր, առավել արդյունավետ ցուցադրելու նպատա–կով:
- Նշել այն սկզբունքները որոնցով առաջնորդվել է ցուցադրություն կազմակերպելիս:

	Թեմատիկ միավորի անվանում, դասի թեմա (Ի՞նչ)	Սովորողների գործունեություն (ԻՆՉՊԵՌՈՒ)	Ակնկալվող վերջնարդյունք (ԻՆՉՈՒ)
Կերպարվեստի տարրեր և դիզայնի սկզբունքներ			
Ս ե ա տ ե մ բ ե ր	Գիծ և գոյն Տեսական վերլուծություն Ընդհանուր դրույթներ	Բացահայտել գծի և գոյնի հնարավորությունները կերպարվեստում:	Դրսուրել տարրեր նյութերով և միջոցներով աշխատելու հմտություններ
	Գծանկար (Նատյուրմորտ)	Պատկերել նատյուրմորտ բնօրինակից, արտահայտել երանգային հարաբերությունները, շեշտադրել լուսը և ստվերը:	Տիրապետել գծանկարի հիմնական օրինաչափություններին
	Գունանկար (Նատյուրմորտ)	Պատկերել նատյուրմորտ բնօրինակից, հաղորդել ծավալ և նյութականություն:	Տիրապետել գունանկարի հիմնական օրինաչափություններին
	Ծավալային զարդանախշ	Կրկնօրինակել կիրառական արվեստի նմուշներ, Ուսումնասիրել հայկական և համաշխարհային զարդարվեստի նմուշներ, ստեղծել սեփական զարդանախշ:	Տիրապետել դեկորատիվ-կիրառական արվեստի տեսակներին: Դրսուրել դեկորատիվ մտածողություն
Հ ն կ տ ե մ բ	Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն և տեսություն:	Ուսումնասիրել և բացահայտել գաղափարներ, համոզմունքներ, արժեքներ, զգացումներ, մշակույթի դրսուրումներ արտահայտող ուղիները, որոնցով արժեքում և գնահատվում է ստեղծարարությունը:	Կատարել դասակարգումներ, բացահայտել պատկերվող առարկաների նմանություններն ու տարրերությունները: Գտնել ներդաշնակություն:
	Ֆրակտալը կերպարվեստում	Բնության ֆրակտալ երկրաչափության ուսումնասիրություն	Կիրառել պատկերներին ծավալ արտահայտելու համար երկրաչափական օրինաչափություններ:

Ե ր		Ֆրակտալ օրինաչափությունների կիրառմամբ բնանկարի պատկերում	
	Ճարտարապետություն	Ճարտարապետական հուշարձանների ուսումնասիրություն: Տեական դաս	Ճանաչել տարածական միջավայր ստեղծելու արվեստը
	Հայկական ճարտարապետական հուշարձաններ	Ուսումնասիրել հայկական ճարտարապետական հուշարձանները, տեղանքների և բնական մակե- րևությունների (բլուրներ, լեռներ, լճեր, գետեր) և ճար- տարապետական հուշարձանների հարաբերություն- ները: Ուղիեց: Լանդշաֆտ:	Կարողանալ պատկերել ճարտարապետական հուշարձանը որպես բնանկարի կոմպոզիցիայի տարր
Ն ո յ ե մ բ ե ր	Եռաչափ դիզայն (նախագծում, քարտեզագրում)	Հատակագծի ստեղծում, ծավալային խնդիրների ուսումնասիրություն, ծեփակերտում	Կիրառել ծավալային դիզայնի հիմունքներ, ձևավորել տարածական մտածողություն
	Եռաչափ դիզայն (ծավալի հաղորդում, միջավայրի կազմակերպում)	Միջավայրի ուսումնասիրություն, թեմադրություն, համեմատական վերլուծություն	Դրսուուրել առաջադրված խնդիրներին ստեղծագործական լուծումներ տալու ունակություններ:
	Տառատեսակ	Տառը որպես պատկերագրական-իմաստային խորհրդանիշ:	Իմանալ տողի և տարի օգտագործման հնարավորությունները որպես կոմպոզիցիայի արտահայտչական տարր: Կարողանալ օգտագործել տողը և տառը որպես գրաֆիկական կոմպոզիցիայի տարր:
	Գրքի գեղարվեստական ձևավորում	Գրական երկի նախընտրելի թեմայի/հատվածի ձևավորում, բառերի և պատկերի համադրություն	Կարողանալ հասկանալ և բացատրել գրքի գեղարվեստական ձևավորման առանձնահատկությունները
Դ ե կ տ	Պլակատային արվեստ	Դպրոցական միջոցառման համար պլակատի/ցուցապատճենի պատրաստում	Իմանալ պլակատային կոմպոզիցիայի առանձնահատկությունները կարողանալ ընդհանուր և արտահայտիչ կերպով ներկայացնել բովանդակությունը

<p>Ե Մ Բ Ե Ր</p> <p>Կոմպոզիցիայի հիմունքներ</p>	<p>Կոմպոզիցիայի հիմնական տեսակների ուսումնասիրություն, տարածածավալական և հարթ կոմպոզիցիաներ:</p> <p>Ոիթմ, հավասարակշռություն, ներդաշնակություն, հակադրություն:</p> <p>Պարզ երկրաչափական պատկերներով կոմպոզիցիայի ստեղծում:</p> <p>Համաչափության և անհամաչափության ուսումնասիրություն:</p>	<p>Իմանալ և սահմանել կոմպոզիցիայի հիմնական տեսակները:</p> <p>Կարողանալ լրիտել շարժում հաղորդելու, կոմպոզիցիոն ոիթմի փոխանցման խնդիրները աշխատանքում:</p>
<p>Ուղիղ գծեր և տարածության կազմակերպում</p>	<p>Դիմային և տարածական կոմպոզիցիայի ստեղծում, հարթությունների շեշտադրում:</p> <p>Հորինվածքային/կոմպոզիցիոն մեկ ամբողջականության ստեղծում:</p>	<p>Իմանալ տարածություն հաղորդելու, տարածություն ստեղծելու կանոնները, կարողանալ օգտագործել ուղիղ գծերը որպես տարածություն հաղորդելու միջոց</p>
<p>Գույնը որպես հորինվածքային տարր</p>	<p>Ուսումնասիրել գույնային շրջանը: Գույնի գործառնական/կիրառական գործառույթները օգտագործել իրատեսական/երևակայական կոմպոզիցիա ստեղծելու նպատակով</p>	<p>Իմանալ գույնային կոմպոզիցիայի օրինաչափությունները Կարողանալ կիրառել տարբեր գույնային համակցություններ:</p>

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ
ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ, 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ
ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ 1 ՇԱԲԱՁ

ԳԻԾ ԵՎ ԳՈՒՅՆ (տեսական վերլուծություն)

Նպատակը	Զափորոշիչներ
<p>Կերպարվեստի տարրերի, արտահայտչական միջոցների ուսումնասիրություն:</p> <p>Ծանոթություն շտրիխապատման հնարավորություններին:</p> <p>Գունահամակարգի ուսումնասիրություն:</p>	<p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.1. Տարրեր նյութերը և մոտեցումները կիրառել ստեղծագործական աշխատանքներն ավելի արտահայտիչ դարձնելու համար /2D, 3D, կախված թեմայից և առաջադրանքի բնույթից:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.2. Պատրաստել պաստառներ՝ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.3. Հոգ տանել նյութերի և գործիքների մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆԵ.1. Ստեղծել 2D և 3D իրատեսական արվեստի աշխատանքներ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆԵ.2. Ստեղծել 2D և 3D վերացական աշխատանքներ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆԵ.3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԴՏ.1. Կատարել աշխատանքներ՝ օգտագործելով դիզայնի տարրերը: Հավասարակշռություն, նյութ, կրկնություն:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԴՏ.2. Կիրառել դիզայնի սկզբունքները Առաջարկվող գործունեության ձևերում: /Նորաձևություն, ինտերիեր, էքստերիեր/:</p>
Ուղղորդող հարցադրում	
<p>Որո՞նք են շտրիխապատման ձևերը և ի՞նչ հնարավորություններ ունի գիծը:</p> <p>Թվարկել առարկաների երանգային հարաբերություններն արտահայտելու և ծավալներ հաղորդելու հնարավորությունները:</p> <p>Ներկայացնել գունահամակարգի կառուցվածքը:</p>	

Վերջնարդյունքներ

- Զարգացնել գաղափար՝ աշխատել թեմայի մշակման, ճեպանկարների, էսքիզների կատարման վրա:
- Տարրեր գործիքներով և միջոցներով հասնել առավել արտահայտչականության:
- Ընտրել թեմայի համապատասխան առավել արդյունավետ գործիքներ գունանկարի, գծանկարի, քանդակի, մեդիայի համար:
- Ստանալ ծավալային և հարթ պատկերներ:
- Ցուցադրել ծավալային դիզայնի և քանդակի տարրերություն՝ կախված նյութից:
- Ստանալ հարթ և ծավալային պատկերներ՝ կիրառելով մեդիա, թուղթ, փայտ, կավ և այլն:
- Կատարել արվեստագիտական եզրույթների խմբավորում, ըստ առաջդրված չափանիշների:
- Կատարել կերպարվեստային գործունեության հետ առնչվող եզրույթների մասնագիտական վերլուծություններ, թարգմանություններ:

- Պաստաներում պահպանել տառերի և բառերի ներկայացման համաշափությունները, պահպանել դեկորատիվ արտահայտչականությունը:
- Պահպանել աշխատանքի անվտանգության կանոնները:
- Ճիշտ կազմակերպել աշխատանքային տարածքը, աշխատանքի բոլոր փուլերում պահպանել հիգիենայի, անձնական տարածքի կանոնները:
- Ստանալ ճանաչելի հարթ և ծավալային պատկերներ ու հորինվածքներ՝ ապահովելով ծավալ, տոն, տարածություն, ոիթմ և միասնականություն:
- Կիրառել գուներանգները աշխանանքներին հուզականություն հաղորդելու համար:
- Ստեղծել հորինվածքներ, գաղափարներն արտահայտելով կերպարվեստի տարրերի ու սկզբունքների կիրառմամբ:
- Կատարել հայտնի ստեղծագործությունների կրկնօրինակներ՝ կերպարվեստի տարրերն ու սկզբունքներն առավել արտահայտիչ ներկայացնելով:
- Բանավոր կամ գրավոր մեկնաբանել և թվարկել կերպարվեստի տարրերն ու սկզբունքներն առաջարկված ստեղծագործություններում, դրանց ազդեցությունն ու նշանակությունը հիմնական գաղափարի վրա:

Նյութ	Բառարան	Բովանդակություն	Գնահատում
<ul style="list-style-type: none"> • Մատիս • Զրաներկ • Գուաշ 	<ul style="list-style-type: none"> • Գիծ • Գույն • Երանգ • Դասակարգում • Ռիթմ • Սիմետրիա • Ներդաշնակություն • Կոլորիտ 	<p>Գծի յուրահատկության ուսումնասիրություն.</p> <p>գիծը որպես հակադրության էֆեկտ ստեղծելու միջոց, գիծը որպես տարածության պատրանք ստեղծելու հնար,</p> <ul style="list-style-type: none"> - գծի օգտագործումը պատկերի ձևը ստանալու համար, - գծի օգտագործումը առարկայի ծավալը արտահայտելու համար, - գիծը ծառայում է համաշափության և հավասարակշռության պահպանմանը, - գիծը ստեղծում է ստվերի էֆեկտ: <p>Գույնի առանձնահատկությունների, գույնահամակարգի ուսումնասիրութուն (ի. իտտենի գունային շրջանը).</p> <ul style="list-style-type: none"> - գույների ախրոմատիկ շարք, - գույների խրոմատիկ շարք, - կիսախրոմատիկ գույներ, - տաք, սաղը և չեղոք գույներ, - գունային երանգների հակադրություն: 	<p>Ուսուրս</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.izocenter.ru/blog/shtri_hovka-karandashom-dlya-nachinayushhhih/ 2. http://zaholstom.ru/?page_id=2233 3. https://www.ghenadiesontu.com/blog/shtrihovka 4. https://art-bERRIES.kz/lectures/linii-v-iskusstve/ 5. https://www.elledecoration.ru/heroes/design-history/na-vkus-i-cvet-id6814726/ 6. https://www.youtube.com/watch?v=EuRUXOCcbQ8

Ծորիխային և երանգային գծանկարի կատարում
 գրաֆիտային մատիտով, ածուխով և այլն:
 Զրաներկի չոր, թաց և ալապրիմա տեխնիկաներով
 առաջադրանքների կատարում:
 Սիմետրիա-ասիմետրիա, Կերպարվեստի տարրերի և
 սկզբունքների ուսումնասիրությունը մեղիայում:
 Միայն գծի միջոցով պարզ պատկերների, ձևերի և
 առարկաների պատկերում:
 Ուրվագծերի, նշանների, նախշերի պատկերում:
 Բնապատկերի կատարում գծի միջոցով:
 Շրջապատում, բնության մեջ, արվեստի
 ստեղծագործություններում և ճարտարապետական
 կոթողներում ձևերի և պատկերների տեսակների
 բացահայտում:
 Գույների միջոցով դեկորատիվ, արտահայտիչ
 աշխատանքների կատարում:
 Գրաֆիկական արվեստում և կերպարվեստի բոլոր
 ոլորտներում գծանկարի դերի և
 հնարավորությունների ներկայացում:
 Միջավայրի (ինտերիեր, էքստերիեր) ձևավորման,
 ոճավորման և հարդարման տեխնիկական և
 գեղարվեստական մեթոդների բնութագրում:
 Հեռանկարի օրենքների դասակարգում:
 Տարբեր երկրների դեկորատիվ արվեստի նմուշների
 կրկնօրինակումների և համեմատությունների
 կատարում:

Առաջարկվող թեմատիկա

Ճանապարհորդություն աշխարհի շուրջ: Նորաձևություն: Դիմանկար, Ինքնանկար, Բնանկար, ճեպանկար, Ծաղրանկար, Կոմիքս, Նարյուրմորփ՝ կոլլաժ, կարճամբն էսքիզներ, փուլային ավարտուն աշխարհանքներ:

Արվեստի սպեղծագործությունների կրկնօրինակումներ:

Ճարտարապետական կառուցների և կոթողների պատկերումներ ջրաներկով:

Մարդու իրավունքներ: Բնապահպանություն:

Միջառարկայական կաա

Հայոց լեզու և գրականություն - մեկնաբանել տարաբնույթ նշանները, համադրել, փոփոխել: Ստեղծել բանավոր և գրավոր պատկերավոր խոսք /առանձին և խմբային/, արձակ և չափածո պատմութ յուններ՝ օգտագործելով տարաբնույթ նշաններ /կոմիքս, էմոջի, ծաղրանկար և այլն/:

Երկրաչափություն - սահմանել հավասար պատկերներ հասկացությունը և կիրառել հատվածների, անկյունների ու եռանկյունների համար:

Ֆիզիկա - կատարել պարզագույն դիտումներ, չափումներ և փորձեր: Հանդուժողական վերաբերմունք ցուցաբերել չափումների և փորձերի տարրերվող արդյունքների կամ մեկնաբանությունների դեպքում:

Քիմիա - ֆիզիկական և քիմիական երևույթներ, համապատասխան հատկանիշներ:

Կենսաբանություն - հետազոտություններ կատարելով ծեռք բերել ապացույցներ:

Աշխարհագրություն - տեղանքի մոտավոր հատակագիծ, համապատասխան պայմանական նշաններ:

Ֆիզկուլտուրա - դրսուրել ինքնավսատահության, նպատակավայրացության, ինքնագնահատման և դժվարությունները հաղթահարելու հմտություններ:

Պատմություն, Հասարակագիրություն- ըմբռնել իր և սերունդների կապը պատմության մեջ, բացահայտել պատմական փորձի յուրացման ու հաջորդ սերունդներին փոխանցման անհրաժեշտությունը: Աղյուրագիտական հենքով վերլուծել առկա տեղեկույթը, համադրել փաստերն ու իրադարձությունները, կատարել եզրակացություններ:

Առողջ ապրելակերպ - հարմարավետ զգալ սեփական մարմնում և հարգել որիշների մարմնակառուցվածքը:

Ինֆորմատիկա - հաղորդակցման մի շարք ծերերի կիրառություններ (նորությունների թերթիկներ, վերկայքեր, բազմամեղիա պրեզենտացիաներ, երաժշտության գնահատման հարթակներ, մուլտֆիլմեր, թռուցիկներ և պաստառներ): Համակարգչի օգտագործման հետ կապված առողջության ու ապահովության առնչվող խնդիրները:

Օգար լեզուներ - հասկանալ և հետևել պարզ ցուցումներին ու հրահանգներին՝ բազմաքայլ գործողություններ կատարելիս, եթե դրանք տրվում են գրական/ստանդարտ լեզվով և ծանոթ առողանությամբ:

ՕԺԱՆԴԱԿ ՆՅՈՒԹԵՐ

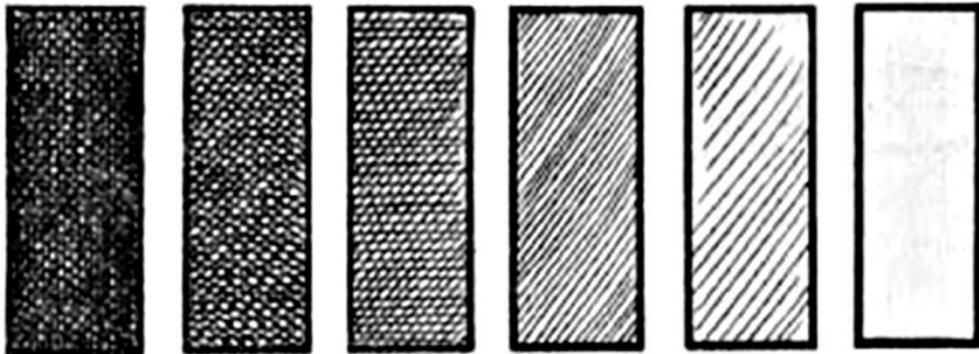
Քննել, վերլուծել և ներկայացնել սեփական աշխատանքը:

Կատարել համեմատություններ, վերլուծել տարբերությունները:

Բացահայտել և մեկնաբանել աշխատանքների առավելություններն ու բացթողումները:

Թվարկել օգտագործված և արդյունքում ստացված գույները:

Ներկայացնել ընտրված նյութի առանձնահատկությունները:

Գծի միջոցով երանգի արդահայտում

Ի. Իդունի գույնային շրջանը

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ, 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ 1 ՇԱԲԱՁ

ԳԾԱՆԿԱՐ (նախյուրմորտ)

Նպատակը	Զափորոշիչներ
<p>Բնօրինակից նկարչություն Առաջադրված նատյուրմորտի երանգային և ծավալային առանձնահատկությունների արտահայտում շտրիխապատման միջոցով</p>	7-8.Կ.Ս.ՆՄ.1. Տարբեր նյութերը և մոտեցումները կիրառել ստեղծագործական աշխատանքներն ավելի արտահայտիչ դարձնելու համար /2D, 3D, կախված թեմայից և առաջադրանքի բնույթից: 7-8.Կ.Ս.ՆՄ.2. Պատրաստել պաստառներ՝ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ: 7-8.Կ.Ս.ՆՄ.3. Հոգ տանել նյութերի և գործիքների մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ:
<p>Որո՞նք են շտրիխապատման ծևերը և ի՞նչ հնարավորություններ ունի գիծը: Ժվարկել առարկաների երանգային հարաբերություններն արտահայտելու և ծավալներ հաղորդելու հնարավորությունները:</p>	7-8.Կ.Ս.ՆԵ.1. Ստեղծել 2D և 3D իրատեսական արվեստի աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.2. Ստեղծել 2D և 3D վերացական աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները: 7-8.Կ.Ա.ԴՏ.1. Կատարել աշխատանքներ՝ օգտագործելով դիզայնի տարրերը: Հավասարակշռություն, նյութ, կրկնություն: 7-8.Կ.Ա.ԴՏ.2. Կիրառել դիզայնի սկզբունքները Առաջարկվող գործունեության ծևերում: /Նորաձևություն, ինտերիեր, էքստերիեր/:
Վերջնարդյունքներ	
<ul style="list-style-type: none"> • Զարգացնել գաղափարը՝ աշխատել թեմայի մշակման, ճեպանկարների, էսքիզների կատարման վրա: • Տարբեր գործիքներով և միջոցներով հասնել առավել արտահայտչականության: • Ընտրել թեմայի համապատասխան առավել արդյունավետ գործիքներ գունանկարի, գծանկարի, քանդակի, մեդիայի համար: • Ստանալ ծավալային և հարթ պատկերներ: • Ցուցադրել ծավալային դիզայնի և քանդակի տարբերությունը՝ կախված նյութից: • Ստանալ հարթ և ծավալային պատկերներ՝ կիրառելով մեդիա, թուղթ, փայտ, կավ և այլն: • Կատարել արվեստագիտական եզրույթների խմբավորում, ըստ առաջդրված չափանիշների: • Կատարել կերպարվեստային գործունեության հետ առնչվող եզրույթների մասնագիտական վերլուծություններ, թարգմանություններ: 	

- Պատահաներում պահպանել տառերի և բառերի ներկայացման համաշափությունները, պահպանել դեկորատիվ արտահայտչականությունը:
- Պահպանել աշխատանքի անվտանգության կանոնները:
- Ճիշտ կազմակերպել աշխատանքային տարածքը, աշխատանքի բոլոր փուլերում պահպանել հիգիենայի, անձնական տարածքի կանոնները:
- Ստանալ ճանաչելի հարթ և ծավալային պատկերներ ու հորինվածքներ՝ ապահովելով ծավալ, տոն, տարածություն, ոիթմ և միասնականություն:
- Կիրառել գուներանգները աշխանանքներին հուզականություն հաղորդելու համար:
- Ստեղծել հորինվածքներ, գաղափարներն արտահայտելով կերպարվեստի տարրերի ու սկզբունքների կիրառմամբ:
- Կատարել հայտնի ստեղծագործությունների կրկնօրինակներ՝ կերպարվեստի տարրերն ու սկզբունքներն առավել արտահայտիչ ներկայացնելով:
- Բանավոր կամ գրավոր մեկնաբանել և թվարկել կերպարվեստի տարրերն ու սկզբունքներն առաջարկված ստեղծագործություններում, դրանց ազդեցությունն ու նշանակությունը հիմնական գաղափարի վրա:

Նյութ	Բառարան	Բովանդակություն	Գնահատում
<ul style="list-style-type: none"> Մատիս Չրաներկ Գուաշ 	<ul style="list-style-type: none"> Գիծ Գույն Երանգ Դասակարգում Ռիթմ Սիմետրիա Ներդաշնակություն Կոլորիտ 	<p>Կենցաղային իրերից և մրգերից կազմված նախորդությունը պատկերում:</p> <p>Թղթի հարթության մեջ ճիշտ տեղադրում:</p> <p>Ամենամուգ և ամենաբաց երանգների որոշարկում:</p> <p>Առարկաների ծավալային հատկությունների արտահայտում:</p>	<p>Ռեսուրս</p> <ol style="list-style-type: none"> https://www.izocenter.ru/blog/shtrihovka-karandashom-dlya-nachinayushhih/ http://zaholstom.ru/?page_id=2233 https://www.ghenadiesontu.com/blog/shtrihovka https://art-berries.kz/lectures/linii-v-iskusstve/ https://www.elledecoration.ru/heroes/design-history/na-vkus-i-cvet-id6814726/ https://www.youtube.com/watch?v=EuRUXOCcbQ8
Առաջարկվող թեմատիկա			

Ճանապարհորդություն աշխարհի շուրջ: Նորածնություն: Դիմանկար, Ինքնանկար, Բնանկար, ճեպանկար, Ծաղրանկար, Կոմիքս, Նավայուրմորդ՝ կոլլաժ, կարճապէս էսքիզներ, փուլային ավարտուն աշխափանքներ:

Արվեստի ստեղծագործությունների կրկնօրինակումներ:

Ճարտարապետական կառուցների և կոթողների պատկերումներ ջրաներկով:

Մարդու իրավունքներ: Բնապահպանություն:

Միջառարկայական կապ

Հայոց լեզու և գրականություն - մեկնաբանել տարաբնույթ նշանները, համադրել, փոփոխել: Ստեղծել բանավոր և գրավոր պատկերավոր խոսք /առանձին և խմբային/, արձակ և չափածո պատմութ յուններ՝ օգտագործելով տարաբնույթ նշաններ /կոմիքս, էմոջի, ծաղրանկար և այլն/:

Երկրաչափություն - սահմանել հավասար պատկերներ հասկացությունը և կիրառել հատվածների, անկյունների ու եռանկյունների համար:

Ֆիզիկա - կատարել պարզագույն դիտումներ, չափումներ և փորձեր: Հանդուրժողական վերաբերմունք ցուցաբերել չափումների և փորձերի տարրերվող արդյունքների կամ մեկնաբանությունների դեպքում:

Քիմիա - ֆիզիկական և քիմիական երևույթներ, համապատասխան հատկանիշներ:

Կենսաբանություն - հետազոտություններ կատարելով ձեռք բերել ապացույցներ:

Աշխարհագրություն - տեղանքի մոտավոր հատակագիծ, համապատասխան պայմանական նշաններ:

Ֆիզկուլտուրա - դրսնորել ինքնավսատահության, նպատակալացության, ինքնագնահատման և դժվարությունները հաղթահարելու հմտություններ:

Պարմություն, Հասարակագիրություն- ըմբռնել իր և սերունդների կապը պատմության մեջ, բացահայտել պատմական փորձի յուրացման ու հաջորդ սերունդներին փոխանցման անհրաժեշտությունը: Աղյուրագիտական հենքով վերլուծել առկա տեղեկույթը, համադրել փաստերն ու իրադարձությունները, կատարել եզրակացություններ:

Առողջ ապրելակերպ - հարմարավետ զգալ սեփական մարմնում և հարգել ուրիշների մարմնակառուցվածքը:

Ինֆորմատիկա - հաղորդակցման մի շարք ձևերի կիրառություններ (նորությունների թերթիկներ, վեբկայքեր, բազմամեղիա պրեզենտացիաներ, երաժշտության գնահատման հարթակներ, մովսֆիլմեր, թռուցիկներ և պաստառներ): Համակարգչի օգտագործման հետ կապված առողջության ու ապահովության առնչվող խնդիրները:

Օդար լեզուներ - հասկանալ և հետևել պարզ ցուցումներին ու հրահանգներին՝ բազմաքայլ գործողություններ կատարելիս, եթե դրանք տրվում են գրական/ստանդարտ լեզվով և ծանոթ առողանությամբ:

ՕԺԱՆԴԱԿ ՆՅՈՒԹԵՐ

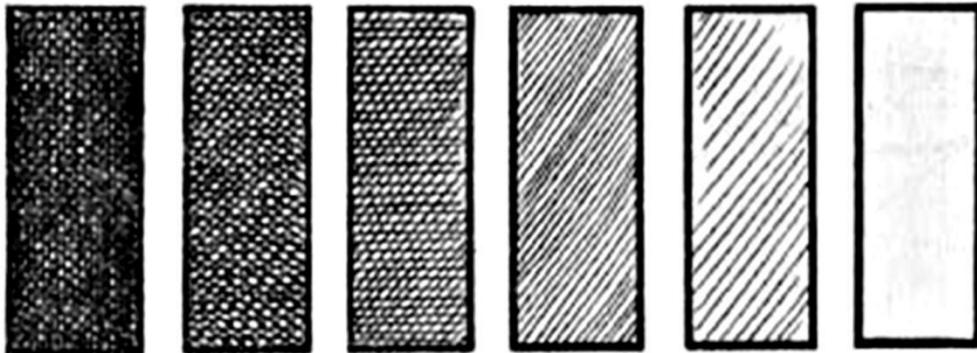
Քննել, վերլուծել և ներկայացնել սեփական աշխատանքը:

Կատարել համեմատություններ, վերլուծել տարբերությունները:

Բացահայտել և մեկնաբանել աշխատանքների առավելություններն ու բացթողումները:

Թվարկել օգտագործված և արդյունքում ստացված գույները:

Ներկայացնել ընտրված նյութի առանձնահատկությունները:

Գծի միջոցով երանգի արտահայտում

Ի. Իդումենի գունային շրջանը

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ, 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ 1 ՇԱԲԱՁ

ԳՈՒՆԱՆԿԱՐ (նատյուրմորտ)

Նպատակը	Զափորոշիչներ
Բնօրինակից նկարչություն Առաջադրված նատյուրմորտի երանգային և ծավալային առանձնահատկությունների արտահայտում շտրիխապատման միջոցով	<p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.1. Տարբեր նյութերը և մոտեցումները կիրառել ստեղծագործական աշխատանքներն ավելի արտահայտիչ դարձնելու համար /2D, 3D, կախված թեմայից և առաջադրանքի բնույթից:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.2. Պատրաստել պաստառներ՝ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.3. Հոգ տանել նյութերի և գործիքների մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ:</p>
Շվարկել առարկաների երանգային հարաբերություններն արտահայտելու և ծավալներ հաղորդելու հնարավորությունները: Ներկայացնել գունահամակարգի կառուցվածքը:	<p>7-8.Կ.Ս.ՆԵ.1. Ստեղծել 2D և 3D իրատեսական արվեստի աշխատանքներ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆԵ.2. Ստեղծել 2D և 3D վերացական աշխատանքներ:</p> <p>7-8.Կ.Ս.ՆԵ.3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնարանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԴՏ.1. Կատարել աշխատանքներ՝ օգտագործելով դիզայնի տարրերը: Հավասարակշռություն, նյութ, կրկնություն:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԴՏ.2. Կիրառել դիզայնի սկզբունքները Առաջարկվող գործունեության ձևերում: /Նորաձևություն, ինտերիեր, էքստերիեր/:</p>

Վերջնարդյունքներ

- Զարգացնել գաղափարը՝ աշխատել թեմայի մշակման, ճեպանկարների, էսքիզների կատարման վրա:
- Տարբեր գործիքներով և միջոցներով հասնել առավել արտահայտչականության:
- Ընտրել թեմայի համապատասխան առավել արդյունավետ գործիքներ գունանկարի, գծանկարի, քանդակի, մեդիայի համար:
- Ստանալ ծավալային և հարթ պատկերներ:
- Ցուցադրել ծավալային դիզայնի և քանդակի տարրերությունը՝ կախված նյութից:
- Ստանալ հարթ և ծավալային պատկերներ՝ կիրառելով մեդիա, թուղթ, փայտ, կավ և այլն:
- Կատարել արվեստագիտական եզրույթների խմբավորում, ըստ առաջդրված չափանիշների:

- Կատարել կերպարվեստային գործունեության հետ առնչվող եզրույթների մասնագիտական վերլուծություններ, թարգմանություններ:
- Պաստառներում պահպանել տառերի և բառերի ներկայացման համաշափությունները, պահպանել դեկորատիվ արտահայտչականությունը:
- Պահպանել աշխատանքի անվտանգության կանոնները:
- Ճիշտ կազմակերպել աշխատանքային տարածքը, աշխատանքի բոլոր փուլերում պահպանել հիգիենայի, անձնական տարածքի կանոնները:
- Ստանալ ճանաչելի հարթ և ծավալային պատկերներ ու հորինվածքներ՝ ապահովելով ծավալ, տոն, տարածություն, ոիթմ և միասնականություն:
- Կիրառել գուներանգները աշխանանքներին հուզականություն հաղորդելու համար:
- Ստեղծել հորինվածքներ, զաղափարներն արտահայտելով կերպարվեստի տարրերի ու սկզբունքների կիրառմամբ:
- Կատարել հայտնի ստեղծագործությունների կրկնօրինակներ՝ կերպարվեստի տարրերն ու սկզբունքներն առավել արտահայտիչ ներկայացնելով:
- Բանավոր կամ գրավոր մեկնաբանել և թվարկել կերպարվեստի տարրերն ու սկզբունքներն առաջարկված ստեղծագործություններում, դրանց ազդեցությունն ու նշանակությունը հիմնական գաղափարի վրա:

Նյութ	Բառարան	Բովանդակություն	Գնահատում
<ul style="list-style-type: none"> Մատիտ Չրաներկ Գուաշ 	<ul style="list-style-type: none"> Գիծ Գույն Երանգ Դասակարգում Ոիթմ Սիմետրիա Ներդաշնակություն Կոլորիտ 	<p>Կենցաղային իրերից և մրգերից կազմված նատյուրմորտի պատկերում:</p> <p>Թղթի հարթության մեջ ճիշտ տեղադրում:</p> <p>Ամենամուգ և ամենաբաց երանգների որոշարկում:</p> <p>Սուարկաների ծավալային հատկությունների արտահայտում:</p> <p>Յանկալի է պատկերել նույն նատյուրմորտը, որը ծատկերել են նախորդ դասին:</p>	<p>Ռեսուրս</p> <ol style="list-style-type: none"> https://www.izocenter.ru/blog/shtriho_vika-kardashom-dlya-nachinayushhih/ http://zaholstom.ru/?page_id=2233 https://www.ghenadiesontu.com/blog/shtrihovka https://art-bERRIES.kz/lectures/linii-v-iskusstve/ https://www.elledecoration.ru/heroes/design-history/na-vkus-i-cvet-id6814726/ https://www.youtube.com/watch?v=EuRUXOCcbQ8

Առաջարկվող թեմատիկա

Ճանապարհորդություն աշխարհի շուրջ: Նորածնություն: Դիմանկար, Ինքնանկար, Բնանկար, ճեպանկար, Ծաղրանկար, Կոմիքս, Նավուրմորփ՝ կոլլաժ, կարճագրներ, փուլային ավարտուն աշխարհանքներ:

Արվեստի սրեղծագործությունների կրկնօրինակումներ:

Ճարտարապետական կառուցների և կոթողների պատկերումներ ջրաներկով:

Մարդու իրավունքներ: Բնապահպանություն:

Միջառարկայական կապ

Հայոց լեզու և գրականություն - մեկնաբանել տարաբնույթ նշանները, համադրել, փոփոխել: Ստեղծել բանավոր և գրավոր պատկերավոր խոսք /առանձին և խմբային/, արձակ և չափած պատմություններ՝ օգտագործելով տարաբնույթ նշաններ /կոմիքս, էմոցի, ծաղրանկար և այլն/:

Երկրաչափություն - սահմանել հավասար պատկերներ հասկացությունը և կիրառել հատվածների, անկյունների ու եռանկյունների համար:

Ֆիզիկա - կատարել պարզագոյն դիտումներ, չափումներ և փորձեր: Հանդուրժողական վերաբերմունք ցուցաբերել չափումների և փորձերի տարբերվող արդյունքների կամ մեկնաբանությունների դեպքում:

Քիմիա - ֆիզիկական և քիմիական երևույթներ, համապատասխան հատկանիշներ:

Կենսաբանություն - հետազոտություններ կատարելով ձեռք բերել ապացույցներ:

Աշխարհագրություն - տեղանքի մոտավոր հատակագիծ, համապատասխան պայմանական նշաններ:

Ֆիզկուլտուրա - դրսնորել ինքնավսատահության, նպատակալացության, ինքնագնահատման և դժվարությունները հաղթահարելու հմտություններ:

Պարմություն, Հասարակագիտություն- ըմբռնել իր և սերունդների կապը պատմության մեջ, բացահայտել պատմական փորձի յուրացման ու հաջորդ սերունդներին փոխանցման անհրաժեշտությունը: Աղբյուրագիտական հենքով վերլուծել առկա տեղեկույթը, համադրել փաստերն ու իրադարձությունները, կատարել եզրակացություններ:

Առողջ ապրելակերպ - հարմարավետ զգալ սեփական մարմնում և հարգել ուրիշների մարմնակառուցվածքը:

Ինֆորմատիկա - հաղորդակցման մի շարք ձևերի կիրառություններ (նորությունների թերթիկներ, վերկայքեր, բազմաթիվ պրեզենտացիաներ, երաժշտության գնահատման հարթակներ, մովստֆիլմեր, թռուցիկներ և պաստառներ): Համակարգչի օգտագործման հետ կապված առողջության ու ապահովության առնչվող խնդիրները:

Օլդար լեզուներ - հասկանալ և հետևել պարզ ցուցումներին ու հրահանգներին՝ բազմաքայլ գործողություններ կատարելիս, եթե դրանք տրվում են գրական/ստանդարտ լեզվով և ծանոթ առողանությամբ:

ՕԺԱՆԴԱԿ ՆՅՈՒԹԵՐ

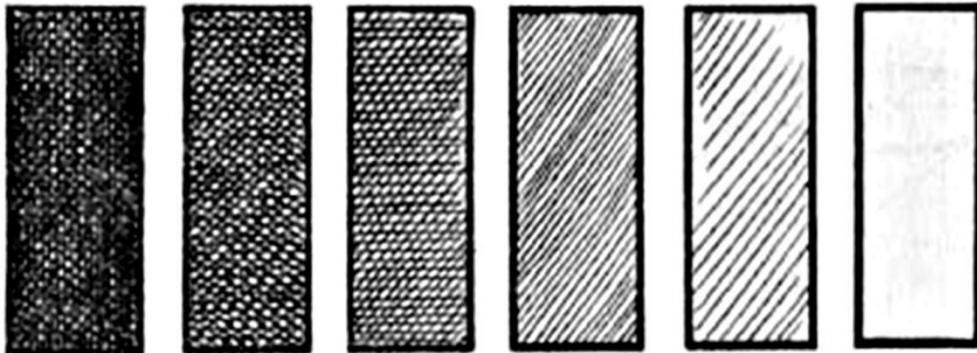
Քննել, վերլուծել և ներկայացնել սեփական աշխատանքը:

Կատարել համեմատություններ, վերլուծել տարբերությունները:

Բացահայտել և մեկնաբանել աշխատանքների առավելություններն ու բացթողումները:

Թվարկել օգտագործված և արդյունքում ստացված գույները:

Ներկայացնել ընտրված նյութի առանձնահատկությունները:

Գծի միջոցով երանգի արտահայտում

Ի. Իդունի գունային շրջանը

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ
ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ, 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ
ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ 1 ՇԱԲԱՁ
ԾԱՎԱԼԱՅԻՆ ԶԱՐԴԱՌԱԽԱՆԾ

Նպատակը	Զափորոշիչներ
Շրջապատում, բնության մեջ, արվեստի ստեղծագործություններում և ճարտարապետական կոթողներում ձևերի և պատկերների տեսակների բացահայտում: Դեկորատիվ զարդաքանդակի համաչափության, հավասարակշռվածության ուսումնասիրություն:	7-8.Կ.Ս.ՆՄ.1. Տարբեր նյութերը և մոտեցումները կիրառել ստեղծագործական աշխատանքներն ավելի արտահայտիչ դարձնելու համար /2D, 3D, կախված թեմայից և առաջադրանքի բնույթից: 7-8.Կ.Ս.ՆՄ.2. Պատրաստել պաստառներ՝ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ: 7-8.Կ.Ս.ՆՄ.3. Հոգ տանել նյութերի և գործիքների մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ:
Ուղղորդող հարցադրում Որո՞նք են զարդանախշերի տեսաները, նշել դրանց առանձնահատկությունները: Ի՞նչ է նշանակում դեկորատիվ կիրառական արվեստ: Հայկական մշակույթում ինչպես է դրսորվում դեկորատիվ կիրառական արվեստը՝ խաչքարեր, ծեռագիր մատյաններ և այլն: Զարդանախշերը ճարտարապետության, որմնանկարչության, հագուստի մոդելավորման, խեցեգործության, փայտի փորագրության, և այլն, մեջ:	7-8.Կ.Ս.ՆԵ.1. Ստեղծել 2D և 3D իրատեսական արվեստի աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.2. Ստեղծել 2D և 3D վերացական աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները:
Վերջնարդյունքներ	
<ul style="list-style-type: none"> ● Ստանալ ծավալային պատկերներ: ● Ճանաչել երկրաչափական պատկերները: ● Փորձարկել նյութերը և գործիքները: ● Միավորել և առանձնացնել նյութերը: ● Հավաքել, տեսակավորել, ընտրել նյութերը և գործիքները: ● Նկարագրել և բացատրել աշխատանքի ընթացքը: ● Պատմել իր և ընկերների աշխատանքների մասին: ● Նյութերն օգտագործել մտածված և խնայողաբար: 	

- Արտահայտել մտքերն ու գաղափարները՝ կատարելով 2D և 3D աշխատանքներ, եզրագծերով, տոներով և գունային երանգներով:
- Ստեղծել պարզ նախշեր:
- Ստանալ վերացական պատկերներ:
- Ազատորեն ստեղծագործել մատներով, ձեռքերով, գրաֆիկական գործիքներով:
- Ստեղծել երևակայական հարթ և ծավալային պատկերներ:
- Մեկնաբանել և վերլուծել՝ ինչն է հավանում, ինչը՝ ոչ:
- Ներկայացնել կարծիք:

Նյութ	Բառարան	Բովանդակություն	Գնահատում
<ul style="list-style-type: none"> Մատիտ Գրիչ Գուաշ Զրաներկ Կավ Մոմ Պլաստիլին 	<ul style="list-style-type: none"> Գոյն Զարդանախշ Երանգ Դասակարգում Ռիթմ Սիմետրիա Ներդաշնակություն 	<p>Սեփական զարդաքանդակի էսքիզի կատարում և քանդակում ըստ նյութերի և գործիքների ուսումնասիրության (մոմ, պլաստիլին, կավ և այլն):</p> <p>Նախապես չորացրած ծաղկի սիլուետի ժապավենաձև կամ վարդնյակաձև պատկերում թղթի հարթությանը, օգտագործելով չորածած ծաղկը: Ստացված որվագծային պատկերը զարգացնել դեկորատիվ ծավալային հարթություններով՝ հնարավորինս հարազատ մնալով բնօրինակի ձևերին/ծավալներին: Ավարտուն զարդանախշը գունավորել դեկորատիվ լուծումներով, որից հետո ստեղծել նոյն զարդանախշի ծավալային մորելը՝ մոմ, պլաստիլին, կավ:</p> <p>Պլաստիլինի դեպքում օգտագործել էսքիզի գույները, կավի դեպքում՝ չորանալուց հետո կարելի է ակրիլային ներկերով գունավորել:</p>	<p>Ծավալային զարդանախշերի ստեղծում, դրանց տեսակների տարբերակում</p> <p>Նյութի հետ աշխատելու հմտությունների դրսերում:</p> <p style="text-align: center;">Ուսուրս</p>

Առաջարկվող թեմատիկա

Ճանապարհորդություն աշխարհի շուրջ: Նորածնություն: Դիմանկար, Ինքնանկար, Բնանկար, ճեպանկար, Ծաղրանկար, Կոմիքս, Նաղյուրմորկ՝ կոլլաժ, կարճագլուխություններ, փոլային ավարտուն աշխարհանքներ:

Արվեստի սրբեղծագործությունների կրկնօրինակումներ:

Ճարտարապետական կառույցների և կոթողների պատկերումներ ջրաներկով:

Մարդու իրավունքներ: Բնապահպանություն:

Միջառարկայական կապ

Հայոց լեզու և գրականություն - մեկնաբանել տարաբնույթ նշանները, համադրել, փոփոխել: Ստեղծել բանավոր և գրավոր պատկերավոր խոսք /առանձին և խմբային/, արձակ և չափածո պատմութ յուններ՝ օգտագործելով տարաբնույթ նշաններ /կոմիքս, էմոցի, ծաղրանկար և այլն/:

Երկրաչափություն - սահմանել հավասար պատկերներ հասկացությունը և կիրառել հատվածների, անկյունների ու եռանկյունների համար:

Ֆիզիկա - կատարել պարզագոյն դիտումներ, չափումներ և փորձեր: Հանդուրժողական վերաբերմունք ցուցաբերել չափումների և փորձերի տարրերվող արդյունքների կամ մեկնաբանությունների դեպքում:

Քիմիա - ֆիզիկական և քիմիական երևոյթներ, համապատասխան հատկանիշներ:

Կենսաբանություն - հետազոտություններ կատարելով ձեռք բերել ապացույցներ:

Աշխարհագրություն - տեղանքի մոտավոր հատակագիծ, համապատասխան պայմանական նշաններ:

Ֆիզկուլտուրա - դրսւորել ինքնավսատահության, նպատակասլացության, ինքնագնահատման և դժվարությունները հաղթահարելու հմտություններ:

Պատմություն, Հասարակագիրություն- ըմբռնել իր և սերունդների կապը պատմության մեջ, բացահայտել պատմական փորձի յուրացման ու հաջորդ սերունդներին փոխանցման անհրաժեշտությունը: Աղբյուրագիտական հենքով վերլուծել առկա տեղեկույթը, համադրել փաստերն ու իրադարձությունները, կատարել եզրակացություններ:

Առողջ ապրելակերպ - հարմարավետ օգալ սեփական մարմնում և հարգել ուրիշների մարմնակառուցվածքը:

Ինֆորմատիկա - հաղորդակցման մի շարք ձևերի կիրառություններ (նորությունների թերթիկներ, վեբկայքեր, բազմամեղիա պրեզենտացիաներ, երաժշտության գնահատման հարթակներ, մուլտֆիլմեր, թռուցիկներ և պաստառներ): Համակարգչի օգտագործման հետ կապված առողջությանն ու ապահովությանն առնչվող խնդիրները:

Օպար լեզուներ - հասկանալ և հետևել պարզ ցուցումներին ու հրահանգներին՝ բազմաքայլ գործողություններ կատարելիս, եթե դրանք տրվում են գրական/ստանդարտ լեզվով և ծանոթ առողանությամբ:

ՕԺԱՆԴԱԿ ՆՅՈՒԹԵՐ

Քննել, վերլուծել և ներկայացնել սեփական աշխատանքը:

Կատարել համեմատութուններ, վերլուծել տարբերությունները:

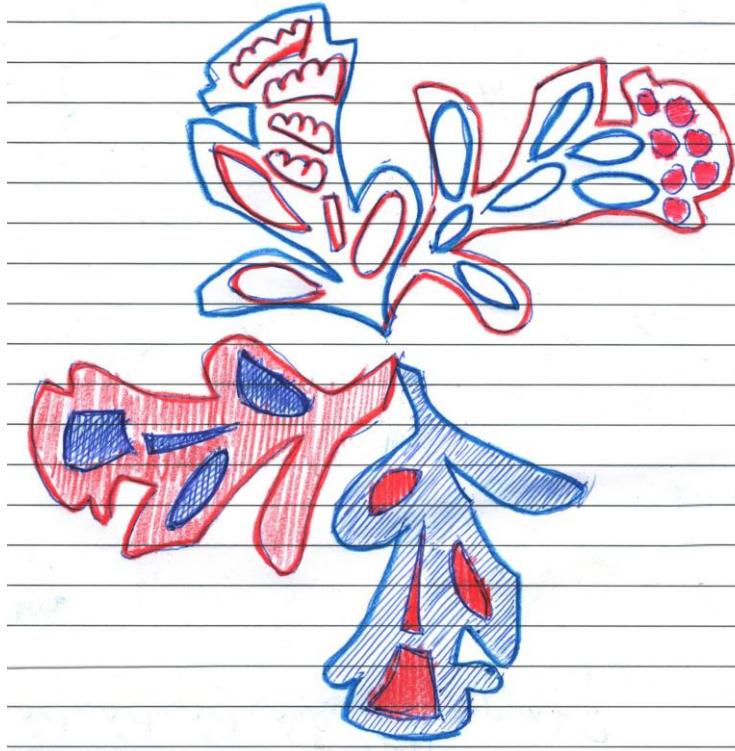
Բացահայտել և մեկնաբանել աշխատանքների առավելություններն ու բացթողումները:

Շվարկել օգտագործված և արդյունքում ստացված գույները:

Ներկայացնել ընտրված նյութի առանձնահատկությունները:

Ուրվագծով և գույնով էսքիզներ

Պլաստիլինից կամ կավից աշխատանքներ

ՄԻԶԻՆ ԴՊՐՈՑ
ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ, 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ
ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ 1 ՇԱԲԱՁ

Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն և տեսություն:

Նպատակ	Զափորոշիչներ
<p>Նկարն իրը թեմատիկ-իմաստային միասնություն ընկալելու կարողությունների ծևավորում:</p> <p>Ինքն իրեն լսելու և միտքը ճիշտ կառուցելու կարողությունների զարգացում:</p>	<p>7-8.Կ.Ս.ՆՄ.2. Պատրաստել պաստառներ՝ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ՔԱ.1. Կատարել արվեստագիտական վերլուծություններ:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ՔԱ.2. Դասակարգել կերպարվեստի տեսակները, ժանրերը, ոճերը:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները:</p>
<p>Ուղղորդող հարցադրում</p> <p>Ինչպե՞ս է արվեստը օգնում հասկանալ տարբեր ժամանակներում և տարբեր տեղերում ապրած մարդկանց հավատալիքները, պատկերացումները և վերաբերմունքը կյանքին:</p> <p>Կարո՞ղ ենք, արդյոք, արվեստի միջոցով հասկանալ, թե ինչպե՞ս են ապրել և ապրում մարդիկ:</p> <p>Հնարավո՞ր է հուզվել արվեստի ստեղծագործությունից:</p>	<p>7-8.Կ.Ա.Գ.1. Զնակերպել ստեղծագործությունները գնահատելու չափանիշներ:</p> <p>7-8.Կ.Ա.Գ.2. Ցույց տալ աշխատանքներում օգտագործված տարբեր լուծումները:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԱՊ.1. Ներկայացնել գիտելիքներ ժամանակակից արվեստի մասին</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԱՊ.2. Համեմատել հայկական և համաշխարհային կերպարվեստի հիմնական առանձնահատկությունները:</p> <p>7-8.Կ.Ա.ԱՊ.3. Ներկայացնել արվեստի դերը առօրյայում:</p>

ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

- Կատարել արվեստագիտական եզրույթների խմբավորում, ըստ առաջդրված չափանիշների:
- Կատարել կերպարվեստային գործունեության հետ առնչվող եզրույթների մասնագիտական վերլուծություններ, թարգմանություններ:
- Պատառներում պահպանել տառերի և բառերի ներկայացման համաչափությունները, պահպանել դեկորտիվ արտահայտչականությունը:
- Վերլուծել արվեստի ստեղծագործությունները, կիրառել քննական վերաբերմունք տեսածի և զգացածի վերաբերյալ:
- Ինքնուրույն, զույգով կամ խմբով մանրամասն ներկայացնել աշխատանքները:
- Բանավոր կամ գրավոր ներկայացնել աշխատանքների հիմնական առանձնահատկությունները, դրանց կապը իրականության հետ (փոխանցում են, ազդում, նկարագրում, ահազանգում են, կամ կարող են ներազել, ուղղորդել և այլն):
- Ճանաչել և վերլուծել անցյալում և ներկայում արված ստեղծագործություններն՝ ըստ -ժամանակաշրջանների,

<ul style="list-style-type: none"> - արվեստագետների -մշակույթների -ավանդույթների և այլն: <ul style="list-style-type: none"> • Խոսել արվեստի և ստեղծագործելու մասին, Տարբերել անցյալում և ներկայում ստեղծված աշխատանքները, • Ճանաչել, տարբերել և գնահատել արվեստի աշխատանքները: • Ներկայացնել մշակութային իրադարձություն, որը ներգործություն է ունեցել (դրական կամ բացասական) իր շրջապատի վրա: 	<p>Գնահատում</p> <p>Երևակայություն:</p> <p>Տարածական ընկալում:</p> <p>Ծավալային ընկալում:</p> <p>Զննողականություն:</p> <p>Շուգորդական մտածողություն:</p> <p>Ստեղծագործական մտածողություն:</p> <p>Ուսուրական պատճեններ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մարտիրոս Սարյան • Հակոբ Հովնաթանյան • Լեռնարդո դա Վինչի • Բենուա Մանեելիբրոտ • Կատուշիկա Հոկուսայ • Այցելություն ժամանակակից ստեղծագործողների արվեստանոցներ: • Անհատ ստեղծագործողի հետ հանդիպում դասարանում (վարպետաց դաս): • Առցանց թանգարաններ և այլ մեդիա ռեսուրսներ:
---	---

<p>սովորույթները ներկայացնող աշխատանքներում առանձնացնել բնորոշ տարրերը:</p> <p>Նկարագրել - Ի՞նչ է պատկերված:</p> <p>Վերլուծել-Կերպարվեստի ո՞ր տարրերն են կիրառված: Ի՞նչ դեր են խաղում այդ տարրերը:</p> <p>Մեկնաբանել - Ի՞նչ է պատմում նկարիչը: Եթե ձայները փոխանցելու հնարավորություն լիներ, ի՞նչ ձայներ կլսվեին:</p> <p>Քննարկել - Ի՞նչ է պակասում նկարում: Եթե այո, ապա, ինչո՞ւ:</p> <p>Ուսումնասիրել ժամանակակից արվեստի զարգացման միտումները:</p> <p>Ուսումնասիրել տարրեր ժողովուրդների կենցաղի և մշակույթի արտացոլումը արվեստում:</p>	
--	--

Առաջարկվող թեմատիկա

<p>Հին Հռոմի և հելլենիստական շրջանների արվեստի զարգացման առանձնահատկությունները, Հայ արվեստի զարգացման միտումները հելլենիստական շրջանում: Եվրոպական արվեստի զարգացման առանձնահատկությունները քրիստոնեության ընդունումից հետո ընկած ժամանակաշրջանում /Բյուզանդիա, Արևմտյան և կեննտրոնական Եվրոպա/,</p> <p>Հայ միջնադարյան արվեստի զարգացման հիմնական առանձնահատկությունները: Վերածննի շրջանի արվեստի ընդհանուր նկարագիրը, Վերածննի ժամանակաշրջանի հիմնական ներկայացուցիչները: Իմարեսիոնիզմի առաջացման նախադրյալները, այդ շրջանի հիմնական ներկայացուցիչներին և հայտնի ստեղծագործությունները: Հայկական մանրանկարչության, ճարտարապետության, դեկորատիվ-կիրառական և խաչքարային արվեստների ձևավորման և զարգացման օրինաչափությունները: XIX դ. հայ արվեստի հիմնական ներկայացուցիչներին և նրանց ստեղծագործությունները,</p> <p>XX դ հայ արվեստի հիմնական բնութագիրը: Ժամանակակից հայ արվեստի հիմնական միտումները: Ռուսական գեղարվեստական դպրոցները, ռուսական գեղարվեստական դպրոցների առանձնահատկությունները,</p>

Միջառարկայական կապ

<p>Հայոց լեզու և գրականություն - դրույթի վերաբերյալ հետազոտական հարց: Կարծիք հայտնել, պաշտպանել սեփական տեսակետն ու դիրքորոշումը, հիմնավորել այն: Միջառարկայական կապերը փաստարկել օրինակներով, ներկայացնել սահիկահանդես, ֆիլմ, անիմացիա, ներկայացում:</p> <p>Ֆիզիկա - օրինակներով հիմնավորել, որ ձայնային ալիքները տարածվում են տարրեր միջավայրերով: Ռեզոնանս, արձագանք:</p> <p>Կենսաբանություն - մոդելների, նկարների, սխեմաների, տեսանյութերի միջոցով մեկնաբանել վերլուծիչների աշխատանքի սկզբունքները՝ հղում կատարելով տեսողական, լսողական զգայարանների հիմնական կառուցվածքային և գործառական առանձնահատկություններին:</p> <p>Աշխարհագրություն - ձևավորել հավասարակշռված կարծիք, աշխարհագրական գործոններով պայմանավորված, էթնոմշակութային և այլ առանձնահատկությունների վերաբերյալ:</p> <p>Ֆիզկուլտուրա - դրսնորել ինքնավասառահության, նպատակալացության, ինքնագնահատման և դժվարությունները հաղթահարելու հմտություններ:</p>
--

Պասիվ շարժունակության հետևանքները և օրգանիզմի վրա բացասական ազդեցությունները:

Պարունակագիրություն- ըմբռնելի իր և սերունդների կապը պատմության մեջ, բացահայտել պատմական փորձի յուրացման ու հաջորդ սերունդներին փոխանցման անհրաժեշտությունը: Մեկնաբանել պատմական կարևոր եզրույթներն ու հասկացությունները, և կիրառել դրանք ըստ անհրաժեշտության և նշանակության::

Առողջ ապրելակերպ - տարբերել անձի, հասարակության շահերը պաշտպանող, չվնասող, ընդհանուրի բարօրությունից բխող ենթամշակույթը, մասնավոր շահեր սպասարկող ենթամշակույթներից:

Ինֆորմատիկա - ընտրել, օգտագործել, համակցել տարբեր տեսակի համակարգչային ծրագրեր (այդ թվում ինտերնետ ծառայություններ) և դրա հիման վրա նախագծել ու ստեղծել որևէ հստակ նպատակին ծառայող բովանդակություն, ներառյալ տեղեկատվության հավաքագրում, վերլուծություն, գնահատում և ներկայացում:

Օպար լեզուներ -համապատասխան լեզվական միջոցներով արտահայտել սեփական կարծիքը և զգացմունքները (ուրախություն, տիսրություն, ցանկություն, կասկած և այլն):

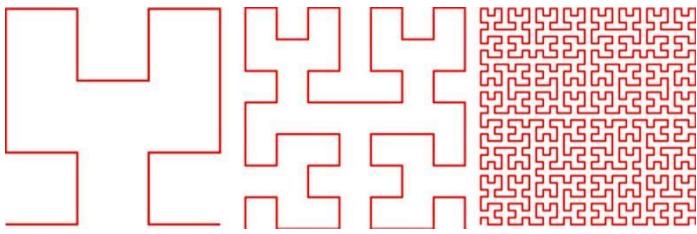
ՄԻԶԻՆ ԴՊՐՈՑ
ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ, 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ
ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ 1 ՇԱԲԱՁ

ԾԱՎԱԼ, ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ, ՌԻԹՄ

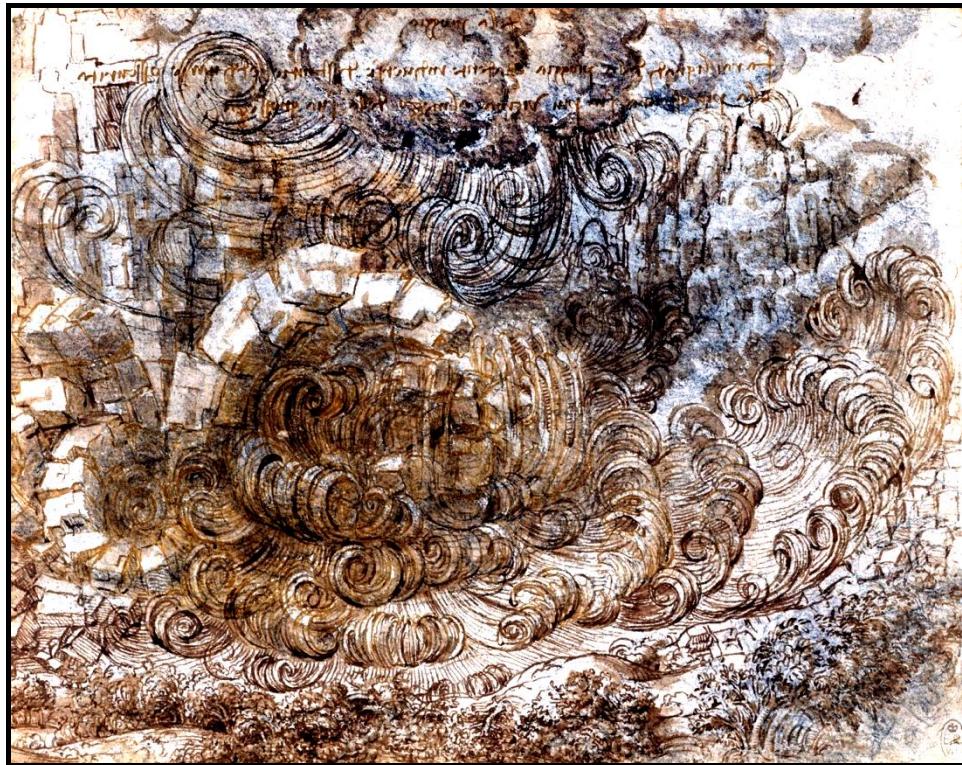
ՖՐԱԿՏԱԼԸ ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՈՒՄ («Բնության մատնահետք»)

Նպատակը	Չափորոշիչներ
Բնության ֆրակտալ երկրաչափության ուսումնասիրություն:	7-8.Կ.Ս.ՆՄ.1. Տարբեր նյութերը և մոտեցումները կիրառել ստեղծագործական աշխատանքներն ավելի արտահայտիչ դարձնելու համար /2D, 3D, կախված թեմայից և առաջադրանքի բնույթից:
Բնության զգայապաշտական վերարտադրություն:	7-8.Կ.Ա.ԴՏ.1. Կատարել աշխատանքներ՝ օգտագործելով դիզայնի տարրերը: Հավասարակշռություն, նյութ, կրկնություն:
Գծի և շարժման/ոիթմի ուսումնասիրություն:	7-8.Կ.Ս.ՆԵ.2. Ստեղծել 2D և 3D աշխատանքներ՝ բնօրինակը ներկայացնելով վերացական արվեստի տեսանկյունից:
Պատկերներին ծավալ հաղորդելու հմտությունների ծևավորում:	7-8.Կ.Ս.ՆԵ.3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ:
Ստեղծագործական աշխատանքներում նյութերը և միջոցները ազատ և գրագետ կիրառելու հմտությունների ծևավորում:	7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործություններ:
Ընդհանուր աշխատանքային տարածքում համագործակցելու կարողությունների ծևավորում:	7-8.Կ.Ա.ՎՑ.3. Պատրաստել նախագծեր, և առավել արդյունավետ ցուցադրել դրանք:
Ուղղորդող հարցադրում	7-8.Կ.Ա.ՎՄ.1. Խմբի հետ ընտրել և քննարկել աշխատանքները ցուցադրության համար:
Ի՞նչ իմնարար գիտելիքներ են հարկավոր գրագետ ստեղծագործական աշխատանք կատարելու համար:	7-8.Կ.Ա.ՎՄ.2. Զևավորել սկզբունքներ ցուցադրություն կազմակերպելու:
Ի՞նչպե՞ս է պատկերը ազդում կամ ներգործում դիտողի վրա:	7-8.Կ.Ա.ՔԱ.1. Կատարել արվեստագիտական վերլուծություններ:
Ի՞նչն է օգնում արվեստագետին, չվախենալ, և փնտրել այլընտրանքային ստեղծագործական լուծումներ:	7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել իր ստեղծագործությունները:
Ի՞նչ է նշանակում, ստեղծագործական ազատություն:	7-8.Կ.Կ.ԱԴ.3. Ներկայացնել արվեստի դերը իր առօրյայում:
Բացատրագիր	
Ֆրակտալներ նկարելը ուշագրավ նվաճում է կերպարվեստում: Հենց այդ պատճառով, արվեստի շատ գործեր պիտակավորված են որպես ֆրակտալ:	
Դրանք սկիզբ են առնում դեռևս բուդյայական մանդալաներից, իսլամական սալիկներով, Շվեդիայի Գոթլանդ քարից մինչև հոռմեական և կելտական	

<p>Նմուշներ: Հատկապես հայտնի օրինակներից է Լեռնարդո դա Վինչիի ճեպանկարը կատարված 1517-18թթ, որը կոչվում է «Զրիեղեղ», որտեղ ջրի անհանգիստ պտտահողմերի մեջ պարզորեն նկատվում են ավելի փոքր պտույտներ: Կատուշիկա Հոկուսայի «Մեծ ալիքը» նկարում (1846 թ.) ավելի փոքր ալիքներն են նստում մեծ ալիքի գագաթին:</p>	
ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ	
<ul style="list-style-type: none"> • Ցուցադրել տարբեր նյութերով և միջոցներով, նաև մեղիայի կիրառմամբ ստեղծագործական մտքի արտահայտիչ հաղորման հմտություններ: • Զարգացնել գաղափարը՝ աշխատել թեմայի մշակման, զարգացման, առավել արդունավետ մատուցման, ճեպանկարների, էսքիզների կատարման վրա: • Տարբեր գործիքներով և միջոցներով հասնել առավել արտահայտչականության: • Ընտրել թեմայի համապատասխան առավել արդյունավետ գործիքներ գունանկարի, գծանկարի, քանդակի, մեղիայի համար: • Ստանալ ծավալային և հարթ պատկերներ: • Ցուցադրել ծավալային դիզայնի և քանդակի տարբեր հնարավորությունները՝ կախված նյութից: • Ստանալ հարթ և ծավալային պատկերներ՝ կիրառելով մեղիա, թուղթ, փայտ, կավ, մետաղ, կտոր, պլաստիկ և այլն: • Կատարել արվեստագիտական եզրույթների խմբավորում, ըստ առաջադրված չափանիշների: • Կատարել կերպարվեստային գործունեության հետ առնչվող նյութերի մասնագիտական վերլուծություններ, թարգմանություններ: • Պահպանել աշխատանքի անվտանգության կանոնները: • Ճիշտ կազմակերպել աշխատանքային տարածքը, աշխատանքի բոլոր փուլերում պահպանել հիգիենայի, անձնական տարածքի կանոնները: • Կատարել գծանկարչական և գեղանկարչական աշխատանքներ, նյութերն ու միջոցները օգտագործել ըստ նշանակության: • Աշխատանքներում պահպանել ընտրված նյութերով աշխատելու անհրաժեշտ պայմանները: • Պատկերել շրջապատող առարկաները և բնությունը, ինքնուրույն որոշել թեման: • Կատարել ճեպանկարներ և նախանկարներ՝ թեմատիկ հորինվածքներ ստեղծելու նպատակով: • Առաջադրված թեմատիկ առաջադրանքներում պահպանել համաշափության, կոմպոզիցիայի կառուցման, գունային լուծումների ճշտությունը: • Աշխատանքներում պահպանել գծային և գունային հեռանկարի կանոնները: • Ցուցադրել ստեղծագործական մտածողություն և գեղարվեստական միտք: • Ստեղծել երևակայության և զգացմունքների վրա հիմնված աշխատանքներ, որոնք արտահայտում են տրամադրություն, զգացմունք կամ անձնապես կրած հուզական վերաբերմունք: • Կատարել վերլուծություններ և հետազոտություններ, մշակութային իրադարձության նշանակալիության, կարևորության վերաբերյալ: • Հավաքագրել և դասակարգել մշակութային իրադարձության, կամ ստեղծագործության վերաբերյալ արտահայտված կարծիքները: 	

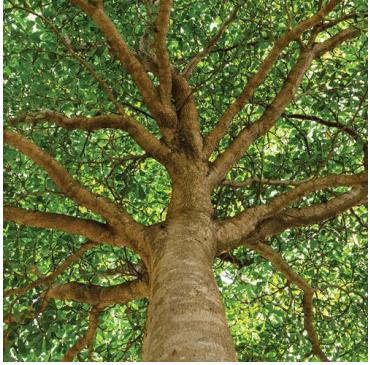
Նյութ	Բառարան	Բովանդակություն	Գնահատում
<ul style="list-style-type: none"> • Շուրջ • Մատիտ • Գուաշ/ակրիլ • Մեղիա ուսուրս 	<ul style="list-style-type: none"> • Կանոն • Ոճավորում • Համաչափություն • Զգայապաշտություն • Ֆորմալիզմ • Տեքստուրալիզմ 	<p>Բնության շատ օբյեկտներ ունեն ֆրակտալ հատկություններ, օրինակ՝ լեռնաշղթաներ, ծովափ, ամպեր, ծաղի սաղարթ, ձյան փաթիլներ, արյան շրջանառության համակարգ, կայծակ և այլն (բազմություն, որն ունի ինքնանմանության հատկություն, օբյեկտ, որը ճշգրիտ կամ մոտավորապես համապատասխանում է ինքն իր մի մասին, այսինքն՝ ամբողջը ունի նույն ձևը, ինչ մեկ կամ մի քանի մաս):</p> <p>Երկրաչափական կրկնվող պատկերներով/նախերով ստեղծել (նկարել) բնանկար/ստեղծագործական կրոմպոգիցիա, զարդանախշ, որը կարտահայտի տարբեր աստիճանի ինքնանմանություն ունեցող նախշեր, պատկերներ, կառուցվածքներ (բնության կրկնվող օրինաչափությունների ուսումնասիրություն և պատկերում):</p> 	<p>Երևակայություն:</p> <p>Տարածական ընկալում:</p> <p>Ծավալային ընկալում:</p> <p>Զննողականություն:</p> <p>Զուգորդական մտածողություն:</p> <p>Ստեղծագործական մտածողություն:</p> <p>Ուսուրս</p> <ul style="list-style-type: none"> • Լեռնարդո դա Վինչի • Բենուա Մանդելբրոտ • Կատուշիկա Հոկուսայ • Այցելություն ժամանակակից ստեղծագործողների արվեստանոցներ: • Անհատ ստեղծագործողի հետ հանդիպում դասարանում (վարպետաց դաս): • Առանց թանգարաններ և այլ մերիա ուսուրսներ:

Լեռնարդո դա Վինչի «Ջրհեղեղ»

Կատուշիկա Հոկոսայ «Մեծ ալիքը»

Ֆրակտալը բնության մեջ	Սեփական աշխատանքի քննարկում	Առաջադրանքի օրինակ 1
	<p>Քննել, վերլուծել և ներկայացնել սեփական աշխատանքը: Կատարել համեմատովածուներ, վերլուծել տարբերությունները:</p> <p>Բացահայտել և մեկնաբանել աշխատանքների առավելություններն ու բացթողումները:</p> <p>Հիմնավորել նյութի ընտրությունը կոմպոզիցիայի կառուցվածքը:</p>	
		
		

Առաջադրանքի օրինակ 2

Միջառարկայական կապ

Մաթեմատիկա - Մաթեմատիկայում ֆրակտալը նշանակում է կետերի բազմություն, որոնք ունեն կոտորակային մետրական չափականություն:

<https://oyla.xyz/article/cto-takoe-fraktal>

<https://mannikpoghosyan.wordpress.com/2015/09/22/%D5%B0%D5%B8%D5%A4%D5%BE%D5%A1%D5%AE/>

Ֆիզիկա - Ֆիզիկայում ֆրակտալները բնականորեն ծևավորվում են ոչ գծային գործընթացների մոդելավորման ժամանակ, ինչպիսիք են հեղուկի մրրկային հոսքը, դիֆուզիոն-ադսորբման բարդ գործընթացները, կրակը, ամպերը և այլն:

Կենսաբանություն - Կենսաբանության մեջ ֆրակտալներն օգտագործվում են մարդակազմությունը մոդելավորելու և ներքին օրգանների համակարգերը (արյունատար անոթների համակարգը) նկարագրելու համար:

Աշխարհագրություն - Բնության այս ընդհանուրական որակը/հատկանիշը էական հարց է առաջացնում. Ֆրակտալ օրինաչափությունները պատասխանատու են բնության և բնանկարի ընդհանուր «օրգանական» տեսքի համար:

Ինֆորմատիկա - Ֆրակտալները լայնորեն կիրառվում են համակարգչային գրաֆիկայում բնական օբյեկտների պատկերներ կառուցելու համար, ինչպիսիք են ծառերը, թփերը, լեռնային լանդշաֆտները, ծովերի մակերևույթները և այլն: Կան բազմաթիվ ծրագրեր, որոնք ծառայում են ֆրակտալ պատկերների գեներացման համար:

Երաժշտություն - <https://www.worldscientific.com/doi/abs/10.1142/S0218348X0700337X>

Առողջ ապրելակերպ - <https://physoc.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1113/jphysiol.2009.169219>

Տեխնոլոգիա -

ՄԻԶԻՆ ԴՊՐՈՑ
ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ 7-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ
ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ՝ 2 ՇԱԲԱՁ

ԵՌԱՋԱՓ ԴԻԶԱՅՆ (Նորարարություն և երևակայություն)

Նպատակը	Չափորոշիչներ
Միևնույն բնօրինակը արվեստի տարբեր տեսակներով և ոճերով արտահայտելու հմտությունների ձևավորում: Երկչափ և եռաչափ արտահայտչականության առանձնահատկությունների ուսումնասիրություն: Միևնույն առաջադրանքի մեջ քարտեզագրման քանդակի գեղանկարչության, լուսանկարչության համադրում: Արվեստում միևնույն խնդիրին տարբեր լուծումներ տալու ունակություն:	7-8.Կ.Ս.ՆՄ.1. Տարբեր նյութերը և մոտեցումները կիրառել ստեղծագործական աշխատանքներն ավելի արտահայտիչ դարձնելու համար /2D, 3D, կախված թեմայից և առաջադրանքի բնույթից: 7-8.Կ.Ս.ՆՄ.3. Հոգ տանել նյութերի և գործիքների մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.1. Ստեղծել 2D և 3D իրատեսական արվեստի աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.2. Ստեղծել 2D և 3D աշխատանքներ՝ բնօրինակը ներկայացնելով վերացական արվեստի տեսանկյունից: 7-8.Կ.Ս.ՆԵ.3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ: 7-8.Կ.Ա.ՔԱ.3. Մեկնաբանել և վերլուծել արվեստի ստեղծագործություններ:
Ուղղորդող հարցադրում	
Ինչպես են արվեստագետները ստեղծագործում Ինչպես են արվեստագետները կռահում. որ աշխատանքը հաջողված է: Կարելի՞ է արդյոք, սովորել սեփական սխալների վրա: Հնարավո՞ր է պատկերել զգացողություն: Կարո՞ղ է դասարանը վերածվել արվեստանոցի:	
ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ	
<ul style="list-style-type: none"> Չարգացնել գաղափար՝ աշխատել թեմայի մշակման, ճեպանկարների, էսքիզների կատարման վրա: Տարբեր գործիքներով և միջոցներով հասնել առավել արտահայտչականության: Ընտրել թեմայի համապատասխան առավել արդյունավետ գործիքներ գունանկարի, գծանկարի, քանդակի, մեդիայի համար: Ստանալ ծավալային և հարթ պատկերներ: Ցուցադրել ծավալային դիզայնի և քանդակի տարբերությունը՝ կախված նյութից: 	

- Ստանալ հարթ և ծավալային պատկերներ՝ կիրառելով մեղիա, թուղթ, փայտ, կավ և այլն:
  - Պահպանել աշխատանքի անվտանգության կանոնները:
  - Ճիշտ կազմակերպել աշխատանքային տարածքը, աշխատանքի բոլոր փուլերում պահպանել հիգիենայի, անձնական տարածքի կանոնները:
  - Կատարել գծանկարչական և գեղանկարչական աշխատանքներ, նյութերն ու միջոցները օգտագործել ըստ նշանակության:
  - Աշխատանքներում պահպանել ընտրված նյութերով գրագետ աշխատելու օրինաչափությունները:
  - Պատկերել շրջապատող առարկաները և բնույթունը, ինքնուրույն որոշել թեման:
  - Կատարել ճեպանկարներ և նախանկարներ՝ երկչափ և եռաչափ աշխատանքներ ստեղծելու նպատակով:
  - Ցուցադրել ստեղծագործական մտածողություն և գեղարվեստական միտք:
  - Ստեղծել երևակայության և զգացմունքների վրա հիմնված աշխատանքներ, որոնք արտահայտում են տրամադրություն, զգացմունք կամ անձնապես կրած հուզական վերաբերմունք:
  - Ստեղծել տարբեր ժամանակաշրջանների բնական միջավայրի, հասարակական, տնտեսական, քաղաքական և մշակութային զարգացումներին վերաբերվող արտահայտիչ երևակայական աշխատանքներ:
- Ստեղծել երևակայության և զգացմունքների վրա հիմնված աշխատանքներ, որոնք արտահայտում են տրամադրություն, զգացմունք կամ անձնապես կրած հուզական վերաբերմունք:

Նյութ	Բառարան	Բովանդակություն	Գնահատում
<ul style="list-style-type: none"> Մատիտ Թուղթ Ակրիլ Վրձին Կավ 	<ul style="list-style-type: none"> Իրականություն Երևակայություն Ստեղծագործություն Նյութեր Էսքիզ Ծավալ Տարածություն Քարտեզ Հատակագիծ Զևանմուշ Բնօրինակ Մակետավորում 	<p>Եռաչափ դիզայն:</p> <p>Միևնույն առաջադրանքի մեջ քարտեզագրման քանդակի, խեցեգործության, գեղանկարչության, լուսանկարչության համարում:</p> <p>Երկչափ բնապատկերը կավով վերածել պլաստիկ-տարածական ծավալի/միջավայրի:</p> <p>Որոշարկել պատկերվող տարածքի/տարածության և իրական տարածության մեջ համաչափությունների փոխհարաբերությունները (ընկալում և կազմակերպում):</p> <p>Բնօրինակից էսքիզներ՝ դիմացից, կողքից, տեսքը անկյունից և քարտեզագրում պատկերացմամբ (տեսքը վերևս)՝ արտահայտելով համաչափությունները, տարածությունը, կրճատումները (կողմնորոշում):</p>	<p>Դասավորություն, համաչափություն, գծապատկեր:</p> <p>Ընտրված բնօրինակի տարածական ընկալում:</p> <p>Համեմատույան, վերլուծության ընդունակություններ</p> <p>Քարտեզագրական հմտություններ:</p> <p>Մորելի բեմադրության հմտություններ:</p> <p>Նյութի տեխնիկական հմտություններ և դրանց գործածում</p> <p>Բնօրինակի արտահայտչական վերարտադրում</p> <p>Լուսանկարչությունը՝ որպես բեմադրություն:</p>

	<p>Պատկերվող բնօրինակի որոշ տարրեր կարող են պարզեցվել, ընդհանրացվել եռաչափ արտահայտման արդյունավետության նպատակով:</p> <p>Պատկերացմամբ քարտեզագրումը՝ տեսքը վերևից, կարող է կատարվել կավե մոդելը պատրաստելուց հետո՝ որոշարկելով տեղանքի հատակագիծը:</p> <p>Էսքիզների հիման վրա կավե մոդելի պատրաստում, որը չորանալուց հետո նկարվում է ակրիլային ներկերով՝ ըստ բնօրինակի գույների (լուսը և ստվերը հաշվի չեն առնվում):</p> <p>Ստացված կավե մոդելը տեղադրվում է համապատասխան միջավայրում և լուսանկարվում տարբեր դիրքերից (դիմացից, կողքից, անյունից, վերևից՝ կանխամտածված լուսի աղբյուրը ուղղելով կավե մոդելի վրա (բեմադրություն, համեմատական վերլուծություն):</p> <p>Արդյունքում ստացված լուսանկարը կարող է հետագայում խմբագրվել Photoshop խմբագրիչի միջոցով:</p>	<p>Ուսուրական</p> <ul style="list-style-type: none"> Երվանդ Քոչարի թանգարան: Ալեքսանդր Թամանյանի անվան ճարտարապետության ազգային թանգարան-ինստիտուտ: Հայաստանի ազգային պատկերասրահ: Արա Սարգսյանի և Հակոբ Կոջոյանի տուն-թանգարան: Ացելություն ժամանակակից ստեղծագործողների արվեստանոցներ: Անհատ ստեղծագործողի հետ հանդիպում դասարանում (վարպետաց դաս): Առցանց թանգարաններ և այլ մերիա ռեսուրսներ:

<p>Այստեղ կտեղադրվեն համապատասխան լուսանկարներ</p>	<p>Սեփական աշխատանքի բննարկում</p> <p>Քննել, վերլուծել և ներկայացնել սեփական աշխատանքը: Կատարել համեմատութուններ, վերլուծել տարբերությունները:</p> <p>Բացահայտել և մեկնաբանել աշխատանքների առավելություններն ու բացթողումները:</p>	<p>Կտեղադրվեն աշակերտների կողմից արված գործերի լուսանկարները</p>
Միջառարկայական կապ		
<p>Հայոց լեզու և գրականություն - Ստեղծել տարաբնույթ ուսումնական/ ցուցադրական նյութեր՝ պաստառ, գրքույկ, ուղեցույց, սահիկաշար, անհմացիա, տեսանյութ /և այլն: Կարդացած ստեղծագործություններից ընտրել պատմողներ (նարատորներ) և ստեղծել վերջիններիս բնավորությունն ու արտաքին հատկանիշներն արտահայտող նկարագրություններ:</p> <p>Երկրաչափություն - Սահմանել հավասար պատկերներ հասկացությունը և կիրառել հատվածների, անկյունների ու եռանկյունների համար: Կառուցել, նաև դինամիկ մաթեմատիկայի ծրագրերով, տրված պատկերի համաչափ պատկեր:</p> <p>Ֆիզիկա - Կատարել պարզագույն դիտումներ, չափումներ և փորձեր: Դասակարգել նյութերն ըստ ագրեգատային վիճակների, վերլուծել տարբեր վիճակներում նյութի հատկությունները և կառուցվածքային տարբերությունները:</p> <p>Աշխարհագրություն - Տեղանքի մոտավոր հատակագիծ, համապատասխան պայմանական նշաններ: Ձևավորել հավասարակշուղած կարծիք, աշխարհագրական գործոններով պայմանավորված:</p> <p>Ինֆորմատիկա - Հաղորդակցման մի շարք ձևերի կիրառություններ (նորությունների թերթիկներ, վեբկայքեր, բազմամեղիա պրեզենտացիաներ, երաժշտության գնահատման հարթակներ, մուլտֆիլմեր, թոռուցիկներ և պաստառներ): Անհատապես կամ համագործակցությամբ ստեղծել արտիֆակտ, որը պատասխանում է հետազոտական հարցին և ներկայացնում է արդյունքներն ու եզրահանգումները:</p>		